

	Универзитет у Нишу	
	Факултет заштите на раду у Нишу Акредитација студијског програма Менаџмент заштите животне средине - Мастер академске студије СТАНДАРД 5 - КУРИКУЛУМ	

Табела 5.2а. Књига предмета

Ред. бр.	Шифра	Назив	Ужа научна област	Сем.	П	В	ДОН	Остали час.	ЕСПБ
1.	19.MZZS01	Управљање заштитом животне средине	Друштвено - хуманистичке науке у заштити радне и животне средине	1	2	2	0	0	6
2.	19.MZZS02	Управљање и развој људских ресурса	Друштвено - хуманистичке науке у заштити радне и животне средине	1	2	2	0	0	6
3.	19.MZZS03	Право заштите животне средине	Друштвено - хуманистичке науке у заштити радне и животне средине	1	2	2	0	0	6
4.	19.MZZS04	Социјална екологија	Друштвено - хуманистичке науке у заштити радне и животне средине	1	2	2	0	0	6
5.	19.MMZS11								
	19. MZZS04	Мониторинг аерозагађења и квалитета ваздуха	Управљање квалитетом радне и животне средине	1	2	2	0	0	6
	19. MMZS06	Екотоксикологија	Хемијске опасности у радној и животној средини	1	2	2	0	0	6
	19.MZZS07	Мониторинг квалитета вода	Управљање квалитетом радне и животне средине	1	2	2	0	0	6
	19.MZZS05	Еколошка психологија	Друштвено - хуманистичке науке у заштити радне и животне средине	1	2	2	0	0	6
	19.MZZS06	Циркуларна привреда	Управљање квалитетом радне и животне средине	1	2	2	0	0	6
6.	19.MZZS07	Политика заштите животне средине	Друштвено - хуманистичке науке у заштити радне и животне средине	2	2	2	0	0	5
7.	19.MMZS12								
	19.MMZS08	Управљање комуналним отпадом	Управљање квалитетом радне и животне средине	2	2	2	0	0	5
	19.MZNR09	Еколошка андрагогија	Друштвено - хуманистичке науке у заштити радне и животне средине	2	2	2	0	0	5
	19.MMZS10	Пословна етика у заштити животне средине	Друштвено - хуманистичке науке у заштити радне и животне средине	2	2	2	0	0	5
	19.MMZS11	Информисање и односи са јавношћу	Друштвено - хуманистичке науке у заштити радне и животне средине	2	2	2	0	0	5
8.	19.MMZS13								
	19.MZNR16	Управљање пројектима	Управљање квалитетом радне и животне средине	2	2	1	0.53	0	5
	19.MMZS12	Локални одрживи развој	Друштвено - хуманистичке науке у заштити радне и животне средине	2	2	2	0	0	5
	19.MMZS13	Адаптација на дејство климатских промена	Управљање квалитетом радне и животне средине Друштвено - хуманистичке науке у заштити радне и животне средине	2	2	2	0	0	5
9.	19.MMZS14	Економија заштите животне средине	Друштвено - хуманистичке науке у заштити радне и животне средине	2	2	2	0	0	5

	Универзитет у Нишу Факултет заштите на раду у Нишу	
	Акредитација студијског програма Менаџмент заштите животне средине - Мастер академске студије СТАНДАРД 5 - КУРИКУЛУМ	

10.	19.MZZS15	Стручна пракса		2	0	0	0	6	3
11.	19.MZS16A	Мастер рад - студијско истраживачки рад		2	0	0	0	0	8
12.	19.MZS16B	Мастер рад - израда и одбрана		2	0	0	0	4	4

ЛИСТА ОБАВЕЗНИХ ПРЕДМЕТА

1. Управљање заштитом животне средине
2. Управљање и развој људских ресурса
3. Право заштите животне средине
4. Социјална екологија
5. Политика заштите животне средине
6. Стручна пракса
7. Мастер рад

Студијски програм: Менаџмент заштите животне средине									
Назив предмета: Управљање заштитом животне средине									
Наставник/наставници: Снежана Б. Живковић									
Статус предмета: Обавезан					Шифра предмета:		19.MMZS01		
Број ЕСПБ: 6									
Услов: -									
Циљ предмета Стицање знања о појму, сврси и циљевима управљања заштитом животне средине. Упознавање са системима управљања заштитом животне средине, условима, начину и поступцима вршења стратешке процене утицаја планова и програма на животну средину.									
Исход предмета Оспособљеност студената и стицање вештина за: • разумевање концепта управљања заштитом животне средине и способност очувања и унапређивања животне средине, • спровођење конкретних радњи и поступака усмерених на заштиту животне средине, • сврсисходну примену норми и поступака предвиђених моделом система управљања према серији стандарда ISO 14000.									
Садржај предмета Теоријска настава Менаџмент: Појам менаџмента. Основне функције менаџмента (планирање, организовање, управљање људским ресурсима, вођење и контрола). Подела процеса управљања. Улога и задаци менаџера. Особине, знања и способности менаџера. Појам, сврха и циљеви управљања заштитом животне средине: Основни типови управљања заштитом животне средине. Начела заштите животне средине. Принципи управљања заштитом животне средине. Системи управљања заштитом животне средине на националном нивоу: Субјекти управљања заштитом животне средине. Надлежност локалне самоуправе у области заштите животне средине. Место и улога организација цивилног друштва у систему заштите животне средине. Стратешка процена утицаја на животну средину: Услови, начин и поступак вршења процене утицаја одређених планова и програма на животну средину. Стратешка процена утицаја одређених планова и програма на животну средину. Основна начела стратешке процене; извештај о стратешкој процени. Поступак стратешке процене. Управљање заштитом животне средине: Управљање заштитом животне средине као пословни процес. Примена информационе комуникационе технологије у системима управљања заштитом животне средине. Системи управљања заштитом животне средине према међународним нормама. Модел система управљања према серији стандарда из групе ISO 14000. Управљање ризицима у складу са нормом ISO 31000:2009. Систем управљања заштитом животне средине применом модела bussines intelligence.									
Практична настава Аудиторне вежбе које су својим садржајем у складу са теоријском наставом. Презентација и одбрана семинарских радова чија се тематика односи на област менаџмента заштите животне средине (акценат на сврси и циљевима управљања заштитом животне средине, системима управљања заштитом животне средине и управљању заштитом животне средине као пословном процесу). Анализа стратешке процене утицаја на животну средину са фокусом на начелима и поступцима стратешке процене.									
Литература [1.] Живковић Снежана (2015). <i>Управљање заштитом животне средине – интерни материјал за припрему испита</i> . Ниш: Универзитет у Нишу, Факултет заштите на раду у Нишу [2.] Чрњар Младен, Чрњар Кристина, Периф Јожа, Зеленика Ратко, Денона-Боговић Нада (2009). <i>Менаџмент одрживог развоја: економија, екологија, заштита околиша</i> . Опатија: Факултет за менаџмент у туризму и угоститељству									
Број часова активне наставе (недељно)									
Предавања	2	Аудиторне вежбе	2	Други облици наставе	-	СИР	-	Остали часови	-
Методе извођења наставе Усмено излагање (предавања), израда семинарских радова на вежбама, дискусије, консултације.									
Оцена знања (максималан број поена 100)									
Предиспитне обавезе				Поена	Испит			Поена	
активност у току предавања				5	усмени испит (теоријски део испита)			40	
активност у току вежби				5					
колоквијум 1				15					

колоквијум 2	15		
семинарски рад	20		

Студијски програм: Менаџмент заштите животне средине		
Назив предмета: Управљање и развој људских ресурса		
Наставник/наставници: Весна М. Николић		
Статус предмета: Обавезан	Шифра предмета:	19.MMZS02
Број ЕСПБ: 6		
Услов: -		
Циљ предмета Упознавање основних теоријских питања управљања људским ресурсима и специфичности њиховог развоја у систему заштите животне средине; Развој компетенција за стручне интервенције на подручју управљања људским ресурсима у организацијама са аспекта безбедности запослених и заштите животне средине; Стицање знања и способности за ефикасно деловање ради развоја људских ресурса у овој области; Развој критичког промишљања различитих аспеката управљања и развоја људских ресурса и сагледавање могућности за иновативне приступе и деловање са циљем побољшања перформанси заштите животне средине.		
Исход предмета - Поседовање развијеног система знања о савременим концепцијама, стратегијама, процесима и могућностима менаџмента људских ресурса која су потребна за идентификацију постојећег стања људских ресурса у организацији, припреми мера унапређивања перформанси заштите животне средине и ангажовања људских ресурса на начин који унапређује еколошку културу и развија хумане и подстицајне услове рада и животне средине; - Развијене компетенције - знања и способности за ефикасно деловање ради развоја људских ресурса; - Разумевање и сагледавање свих фаза процеса менаџмента људских ресурса у непосредној вези са процесима безбедности запослених и заштите животне средине који ће омогућити остваривање стратешки постављених пословних и безбедносних циљева.		
Садржај предмета Теоријска настава Управљање људским ресурсима: историјски развој, појам, предмет, циљеви, активности, фактори, изазови; УЉР као фаза менаџмент процеса; Стратегијско управљање људским ресурсима: појам, циљеви, формулисање стратегије, типови стратегије, примена, контрола; Анализа и дизајн рада (ризика, опасности и штетности), редизајн и технике редизајнирања посла (са аспекта безбедности запослених и заштите животне средине); Планирање људских ресурса: појам, карактеристике, циљеви, активности Регрутовање људских ресурса: појам, циљ, фактори, процес регрутовања, екстерни и интерни извори; Селекција кандидата: појам, циљеви, значај; индивидуалне разлике кандидата; процес селекције; методе и инструменти; евалуација процеса селекције; Развој људских ресурса – социјализација и оријентација запослених; Развој каријере: појам, карактеристике, значај, планирање, фазе, сидра каријере, управљање каријером Обука и развој: организационо учење, менаџмент знања, андрагошки циклус, процес, фазе, традиционални и савремени приступи; Оцењивање радне успешности: појам, циљеви, предмет, функције, процес, методе, евалуација квалитета; Награђивање и мотивација запослених: значај, циљеви, мотивација, стимулација, награде; Специфичности управљања и развоја људских ресурса за безбедност и здравље на раду; за заштиту животне средине и одрживи развој; за управљање природним катастрофама и ванредне ситуације; Глобалне промене у радној и животној средини и менаџмент људских ресурса у будућности: промене, изазови, управљање људским ресурсима у будућности.		
Практична настава Аудиторне вежбе које прате теоријску наставу, презентација и одбрана семинарских радова који се односе на актуелна питања управљања људским ресурсима и проблеме њиховог развоја са аспекта заштите животне средине. Анализа иновативних приступа и студија случаја управљања људским ресурсима на примерима различитих радних организација у националном и међународном привредном контексту.		
Литература [1.] Николић Весна (2019.) <i>Менаџмент људских ресурса – интерни материјал за припрему испита</i>. Ниш: Универзитет у Нишу, Факултет заштите на раду у Нишу [2.] Гаљак Мирјана, Николић Весна (2019). <i>Менаџмент у заштити</i>. Лепосавић: Висока техничка школа струковних студија [3.] Николић Весна, Анђелковић Бранислав (2018). <i>Систем безбедности и заштите & Развој људских ресурса и управљање знањем</i>, (одређ. поглавља). Ниш: Универзитет у Нишу, Факултет заштите на раду [4.] <i>Health and Safety Guide for Human Resources Professionals</i> (2005). Ontario, Canada: Canadian Centre for Occupational Health and Safety [5.] Николић Весна (2012). <i>Тенденције управљања и развоја људских ресурса у будућности</i>, у: Управљање људским ресурсима и сигурност. Загреб: Висока школа за сигурност [6.] Николай Петрович Николенко (2017). <i>Менаџмент људских ресурса</i>, Факултет заштите на раду у Нишу, Ниш.		
Број часова активне наставе (недељно)		

Предавања	2	Аудиторне вежбе	2	Други облици наставе	-	СИР	-	Остали часови	-
Методе извођења наставе									
Метода предавања, разговора и дискусије, демонстрације, студије случаја, консултације									
Оцена знања (максималан број поена 100)									
Предиспитне обавезе	Поена			Испит			Поена		
активност у току предавања	5			усмени испит (теоријски део испита)			40		
активност у току вежби	5								
колоквијум 1	15								
колоквијум 2	15								
семинарски рад	20								

Студијски програм: Менаџмент заштите животне средине									
Назив предмета: Право заштите животне средине									
Наставник/наставници: Александра М. Илић Петковић									
Статус предмета: Обавезан						Шифра предмета:		19.MMZS03	
Број ЕСПБ: 6									
Услов: -									
Циљ предмета Стицање продубљених теоријских знања о правним институтима у области заштите животне средине, детаљније упознавање са међународним и националним изворима права заштите животне средине и савладавање позитивноправних решења у међународним и националним правним изворима.									
Исход предмета Оспособљеност студената за: • разумевање деловања међународних организација, државе и недржавних субјеката кроз доношење и примену прописа у области заштите животне средине, • тумачење и примену прописа о заштити животне средине у пракси, • вршење надзора над спровођењем наведених прописа.									
Садржај предмета Теоријска настава Општа питања права заштите животне средине. Теоријски оквир права заштите животне средине. Настанак и развој права заштите животне средине. Основне карактеристике права заштите животне средине. Правни инструменти заштите животне средине. Еколошка правда. Еколошка криза. Еколошки омбудсман. Еколошка кривична дела. Еколошка инспекција. Еколошка тужба. Еколошки порези. Међународни правни извори заштите животне средине. Уједињене нације – деловање, активности и прописи о заштити животне средине. Европска унија - деловање, активности и прописи о заштити животне средине. Савет Европе - деловање, активности и прописи о заштити животне средине. Национални правни извори заштите животне средине. Устав Републике Србије. Закон о заштити животне средине. Закон о процени утицаја на животну средину, Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину. Закон о интегрисаном спрачавању и контроли загађивања животне средине. Законско регулисање појединих сегмената животне средине.									
Практична настава Аудиторне вежбе које прате теоријску наставу, презентација и одбрана семинарских радова из области обухваћених теоријским садржајем предмета, анализа прописа, посета релевантним институцијама.									
Литература [1.] Лилић Стеван, Дреновак Ивановић Мирјана (2014). <i>Еколошко право</i> . Београд: Универзитет у Београду, Правни факултет [2.] Јолчић Владан (2008). <i>Еколошко право – општи и посебан део</i> (Пример Србије – државе у транзицији). Београд: Институт за криминолошка и социолошка истраживања [3.] Ковачевић Ирина (2012). <i>Еколошко право и еколошка политика</i> . Бања Лука: Европски дефендологија центар за научна, политичка, економска, социјална, безбједносна, социолошка и криминолошка истраживања									
Број часова активне наставе (недељно)									
Предавања	2	Аудиторне вежбе	2	Други облици наставе	-	СИР	-	Остали часови	-
Методе извођења наставе Предавања (усмена излагања, презентације, дискусије), вежбе (семинарски радови и анализе прописа) и консултације.									
Оцена знања (максималан број поена 100)									
Предиспитне обавезе				Поена	Испит			Поена	
активност у току предавања				5	усмени испит (теоријски део испита)			40	
активност у току вежби				5					
колоквијум 1				15					
колоквијум 2				15					
семинарски рад				20					

Студијски програм: Менаџмент заштите животне средине		
Назив предмета: Социјална екологија		
Наставник/наставници: Весна Д. Милтојевић, Ивана Љ. Илић-Крстић		
Статус предмета: Обавезан	Шифра предмета:	19.MMZS04
Број ЕСПБ: 6		
Услов: -		
Циљ предмета Упознавање студената са социјално-еколошким тумачењима односа природа-друштво у циљу прихватања холистичког погледа на свет и принципа еколошке етике ради правилног сагледавања утицаја друштвеног развоја на животну средину, како би као менаџери дали пуни допринос решавању еколошких проблема и остваривању хуманијих услова живота и концепта одрживог развоја.		
Исход предмета Оспособљеност студената и стицање вештина за: • разумевање друштвене условљености еколошких проблема и еколошке кризе, • прихватање еколошко-етичких принципа и делуовање у складу са њима, • прихватање чињенице да нема трајног и суштинског решавања проблема у животној средини без уважавања социјалних фактора у њој, • разумевање институционалних облика и њихових механизма који доприносе усклађивању развојних потреба друштва и капацитета животне средине, • учествовање у изради стратешких докумената о остваривању концепта одрживог развоја на локалном, регионалном и глобалном нивоу.		
Садржај предмета Теоријска настава Предмет Социјалне екологије: Екологија као наука. Основни појмови екологије. Човек као природно и друштвено биће. Човекова средина (појам и елементи човекове животне средине, однос елемената човекове животне средине, однос радне и животне средине). Квалитет живота: Појам квалитета живота. Квалитет животне средине као елемент квалитета живота. Еколошка криза: Појам еколошке кризе. Социјални аспекти еколошке кризе модерног друштва: загађеност природе, загађеност радне средине (отуђење у раду и технички ризици), загађеност друштвене средине (отуђење људи од живота и друштва, конзументска култура, лажне вредности). Друштвени узроци еколошке кризе: технолошки развој, развој насеља, индустријализација, природа привредног и друштвеног система, раст становништва, вредносни систем, потрошња, глобализација. Различита схватања о односу природе и друштва: Мисао о односу природе и друштва до седамдесетих година двадесетог века; схватања о решавању еколошких проблема чланова Римског клуба изложена у следећим публикацијама: Границе раста, Човечанство на раскршћу, РИО – Преобликовање међународног система, Циљеви човечанства, Након ере расипања, Са оне стране границе: Глобални колапс или одржива будућност, 2052 - Глобална прогноза за следећих четрдесет година. Еколошка свест, етика и култура: Појам и елементи еколошке свести. Значај еколошке свести за усклађивање односа између друштва и природе. Филозофско – социјалне основе развоја еколошке етике. Утицај религије, традиције и других чинилаца на обликовање еколошке етике. Антропоцентризам: наглашени и слаби антропоцентризам. Екоцентризам: анимоетика, биоетика и геаетика. Социјално-еколошке теорије: дубинска екологија, екофеминизам, екоанархизам, еколиберализам, екосоцијализам. Еколошка култура и решавање еколошких проблема: Појам културе. Доиндустријска култура и животна средина. Индустријска култура и животна средина, постиндустријска - еколошка култура и животна средина. Филм и заштита животне средине. Музика и заштита животне средине. Еколошка политика: Појам еколошке политике. Традиционална и еколошка политика. Принципи, циљеви и субјекти еколошке политике. Еколошки покрети и еколошке партије: Појам нових друштвених покрета, еколошки покрети и њихов значај за решавање еколошких проблема, еколошке партије и идеологија зелених. Глобализација и екологија: Глобално друштво као друштво произведених ризика. Глобализација и еколошке неједнакости у свету.		
Практична настава Аудиторне вежбе: дискусија на основу анализе прочитаних текстова, статистичких података и приказаног видео материјала о узроцима и последицама еколошке кризе, еколошким изазовима савременог света, еколошком активизму, еколошким избеглицама, еколошком дискурсу, прихватању еколошко-етичких принципа, степену развијености еколошке свести; одбрана семинарских радова.		
Литература [1.] Марковић Данило (2015). <i>Социјална екологија</i> . Београд: Завод за уџбенике и наставна средства [2.] Милтојевић Весна (2005). <i>Еколошка култура</i> . Ниш: Универзитет у Нишу, Факултет заштите на раду [3.] Илић Крстић Ивана (2018). <i>Еколошка безбедност у пограничју-студија случаја</i> . Нови Сад: Прометеј; Ниш: Машински факултет и ЈУНИР [4.] Надић Дарко (2012). <i>Огледи из политичке екологије</i> . Београд: Чигоја штампа и Факултет политичких наука Универзитета у Београду		

[5.] Hannigan John (2014). *Environmental Sociology*. London and New York: Routledge

Број часова активне наставе (недељно)

Предавања	2	Аудиторне вежбе	2	Други облици наставе	-	СИР	-	Остали часови	-
-----------	---	-----------------	---	----------------------	---	-----	---	---------------	---

Методе извођења наставе

Предавања, презентације, дискусија, семинарски радови, консултације, индивидуални и групни рад

Оцена знања (максималан број поена 100)

Предиспитне обавезе	Поена	Испит	Поена
активност у току предавања	5	усмени испит (теоријски део испита)	40
активност у току вежби	5		
колоквијум 1	15		
колоквијум 2	15		
семинарски рад	20		

Студијски програм: Менаџмент заштите животне средине									
Назив предмета: Политика заштите животне средине									
Наставник/наставници: Слободан Ј. Милутиновић, Александра М. Илић Петковић									
Статус предмета: Обавезан						Шифра предмета:		19.MZZS07	
Број ЕСПБ: 5									
Услов: -									
Циљ предмета Стицање основних теоријских и практичних знања о политици заштите животне средине уз истовремени развој критичког мишљења и практично оспособљавање за учествовање у доношењу одлука из домена практичних политика које се тичу проблема друштвеног развоја и које могу имати позитиван однос и став према животној средини.									
Исход предмета Оспособљеност студената да: • темељно познају и разумеју теоријске концепте везане за политику заштите животне средине, • развију способност праћења и примене новина из области еколошке политике и основну способност за преношење тих знања другима, • анализирају постојеће практичне политике и политику заштите животне средине, • учествују у формулисању и доношењу стратешких одлука и одлука у домену практичних политика које имају за циљ решавање конкретних еколошких проблема у држави, односно у локалној средини.									
Садржај предмета Теоријска настава Политика и етика. Етичке теорије (теорија божанског порекла, теорија врлина, утилитаризам, деонтолошка етика). Етичке перспективе заштите животне средине (антропоцентризам, биоцентризам, екоцентризам, дубинска екологија). Однос етике и политике заштите животне средине (реформистички приступ етици животне средине, радикални приступ етици животне средине, еколошки прагматизам, питање легитимитета, питање суверенитета). Савремене политичке теорије (Настанак и развој политичких теорија. Либерализам, социјалдемократија, социјализам, конзервативизам, ... Однос политичких теорија према заштити животне средине). Формирање и историјски развој политике заштите животне средине. Политика заштите животне средине пре 1992. године. Политика заштите животне средине после 1992. године. Теорија општег добра. Јавна добра и заједнички интереси. Врсте добара. Специфичност јавних добара. Екстерналије. Позитивне и негативне екстерналије. Позицијска добра и екстерналије у потрошњи. Међународна политика заштите животне средине. Принципи међународне политике заштите животне средине. Механизми и средства: мултилатерални споразуми. Инструменти политике заштите животне средине на националном нивоу. Плански инструменти. Законски инструменти. Економски инструменти. Инструменти за процену утицаја. Инструменти за мониторинг и евалуацију. Заштита животне средине и конфликти. Промене политике заштите животне средине после конференције РИО+20. Практична настава Анализа случаја: Недостатак воде на Блиском Истоку. Анализа случаја: Утицај рудника угља у региону Усти на политику заштите животне средине. Анализа случаја: Екстракција минералних сировина или конзервација на Новом Зеланду. Дебата: Примена мултилатералних споразума у заштити животне средине – предности и недостаци. Семинар: Анализа предприступне позиције Републике Србије за Поглавље 27 – Животна средина и климатске промене (анализа пост-скрининг документа). Израда и одбрана семинарских радова.									
Литература – скратити на 5 референце [1.] Милутиновић Слободан (2012). <i>Политике одрживог развоја</i> . Ниш: Факултет заштите на раду [2.] Andrej Steiner, Henrieta Martonakova, Zuzana Guziova (ur.) (2003). <i>Vodič za dobro upravljanje u oblasti životne sredine</i> . Beograd: UNDP [3.] Timothy Doyle, Doug McEachern (2008). <i>Environment and Politics</i> . Third Edition. London: Routledge [4.] Steven Cohen (2006). <i>Understanding Environmental Policy</i> . New York: Columbia University Press									
Број часова активне наставе (недељно)									
Предавања	2	Аудиторне вежбе	2	Други облици наставе	-	СИР	-	Остали часови	-
Методе извођења наставе Предавања (усмена излагања, презентације, дебате), вежбе (семинари, анализе случаја) и консултације.									
Оцена знања (максималан број поена 100)									
Предиспитне обавезе		Поена		Испит		Поена			
активност у току предавања		5		усмени испит (теоријски део испита)		40			
активност у току вежби		5							
колоквијум		30							
семинарски рад 1		10							

семинарски рад 2	10		
------------------	----	--	--

Студијски програм: Менаџмент заштите животне средине									
Назив предмета: Стручна пракса									
Статус предмета: Обавезан						Шифра предмета:		19.MMZS15	
Број ЕСПБ: 3									
Услов: Стручна пракса се обавља у другом семестру.									
Циљ предмета									
Упознавање са процесом рада у предузећу (институцији) у коме се стручна пракса обавља, његовим циљевима и организационим јединицама. Упознавање са тимом и пројектом коме се студент у оквиру своје стручне праксе прикључује, а који је одабран у складу са студијским програмом за који се студент определио. Разумевање процеса рада у предузећу (институцији), пословних процеса, разумевање ризика у раду, учешће у пројектовању, изради документације или контроли квалитета, у складу са процесом рада и могућностима радног окружења.									
Исход предмета									
Оспособљеност студената за:									
- разумевање организације, циљева и процеса функционисања конкретних привредних субјеката и институција и њиховог деловања у области заштите животне средине, - унапређење способности да се по завршетку студија укључи у процес рада, - стицање јасног увида у могућност примене стечених теоријских, научних и стручних знања и вештина обухваћених студијским програмом у пракси; - решавање конкретних проблема менаџмента заштитом животне средине у оквиру изабраног предузећа или институције, - разумевање улоге мастер менаџера у организационој структури предузећа или институције и његових задатака у области заштите животне средине, - професионални приступ послу, одговорност, тимски рад и примену комуникационих вештина у решавању прооблема заштите животне средине, - коришћење искуства стручњака запослених у установи у којој се пракса обавља за проширење практичних знања и мотивације студената.									
Садржај предмета									
Садржај стручне праксе је у пуној сагласности са циљевима праксе и одређује се за сваког студента посебно, у складу са делатношћу предузећа (институције) у коме је студент на пракси и у складу са потребама струке за коју се студент образује. Студент упознаје структуру предузећа (институције) и циљеве његовог пословања, прилагођава властити ангажман студијском програму за који се определио и уредно испуњава радне обавезе сагласно дужностима запослених у предузећу (институцији). Студент описује сопствени ангажман током стручне праксе и даје критички осврт у вези сопственог искуства, знања и вештина које је стекао на пракси. Студент по правилу самостално бира предузеће (институцију) из државног, приватног или јавног сектора у коме ће обавити стручну праксу. Стручна пракса се може обавити у институцијама у земљи са којима Факултет има потписан уговор, односно са институцијом која је сагласна да прихвати студента на стручну праксу. На предлог студента, продекан за наставу одобрава да се пракса обави у жељеном предузећу (институцији), на основу чега се издаје писани упут за стручну праксу. На основу дневника о обављеној стручној пракси, у трајању од најмање 90 часова, и потврде одговорног лица које потписом и печатом предузећа потврђује да је пракса обављена, студенту се додељују 3 ЕСПБ након одбране стручне праксе пред наставницима који су одлуком Наставно-научног већа одређени за одбрану стручне праксе.									
Број часова активне наставе (недељно)									
Предавања	-	Аудиторне вежбе	-	Други облици наставе	-	СИР	-	Остали часови	6
Методе извођења наставе									
Консултације у току обављања стручне праксе и израде дневника стручне праксе.									
Оцена знања (максималан број поена 100)									
Обављена стручна пракса, израда и одбрана дневника стручне праксе се оцењује описно са "одбранио" или "није одбранио".									

Студијски програм: Менаџмент заштите животне средине									
Назив предмета: Мастер рад									
Статус предмета: Обавезан			Шифра предмета:		Студијско-истраживачки рад: 19.MZS16A Израда и одбрана: 19.MZS16B				
Број ЕСПБ: 12									
Услов: Положени сви предмети из студијског програма									
Циљ предмета Израда мастер рада има за циљ обједињавање, потврђивање и практичну примену основних, теоријско-методолошких, научно-стручних и стручно-апликативних знања и метода на решавању конкретних проблема заштите животне средине у научној области Менаџмент и бизнис. Студенту се пружа прилика да демонстрира способност самосталног извођења пројекта, који може бити практичног, истраживачког или теоријско-методолошког карактера. Студент такође, стиче искуство у приказу свог рада кроз писану форму и усмено излагање током одбране рада.									
Исход предмета Оспособљавање студената да: - самостално примењују претходно стечена знања из различитих подручја које су изучавали, ради сагледавања структуре задатог проблема истраживања, као и да примене системску анализу у циљу извођења закључака о могућим начинима решавања постављеног проблема истраживања, - самостално користе литературу, проширујући знања проучавањем различитих метода и радова који се односе на сличну проблематику, - анализирају и идентификују проблеме у оквиру задате проблематике и предложе начине решавања истих; - сагледају место и улогу менаџера у заштити животне средине, - развијају тимски дух и тимски рад, - примењују стечена менаџерска знања и вештине за решавање проблема у пракси, - прате и примењују новине у струци, - самостално прикажу резултате истраживања у писаној форми и усменом презентацијом.									
Садржај предмета Мастер рад се ради из научно-стручних и стручно-апликативних предмета и представља самостални истраживачки, практични или теоријско методолошки рад студента усаглашен са нивоом студија, у коме се он упознаје са неком ужом облашћу кроз преглед литературе и усваја методологију истраживања неопходну за израду рада. Кроз израду мастер рада студент примењује практична и теоријска знања стечена током студија. Тема мастер рада се дефинише појединачно у складу са потребама конкретног истраживања, његовом сложености и структуром. Студент према својим афинитетима и склоностима бира област студијско-истраживачког рада, односно предмет из кога ће да ради мастер рад. Надлежно веће катедре одређује ментора који студенту дефинише истраживачки део и тему мастер рада, као и чланове комисије за одбрану урађеног рада. Студент проучава стручну литературу, стручне и научне радове који се баве сличном тематиком, врши анализе у циљу изналажења решења конкретног задатка мастер рада. Студијско-истраживачки рад обухвата и активно праћење примарних сазнања, организацију и реализацију теоријских и емпиријских истраживања и статистичку обраду података, из уже научне области којој припада тема самосталног истраживачког рада. Рад у писаној форми по правилу, има следећу структуру: Резиме на српском језику са кључним речима, Садржај, Увод, Текст рада (Формулација проблема и предмета истраживања, Приказ стања у области истраживања, Теоријски или практични део истраживања, Резултати и дискусија), Закључак, Преглед литературе (минимално десет извора, од тога најмање шест извора су академске и стручне публикације и најмање један извор на страном језику) и Прилози. Студенту се додељују 8 ЕСПБ за студијско-истраживачки рад и 4 ЕСПБ за израду и одбрану рада.									
Литература [1.] Публикације о писању научних и стручних радова [2.] Монографије, уџбеници, темтски зборници из области дипломског рада [3.] Радови у часописима из области мастер рада, одбрањени дипломски и мастер радови									
Број часова активне наставе (недељно)									
Предавања	-	Аудиторне вежбе	-	Други облици наставе		СИР	8	Остали часови	4
Методе извођења наставе Уз помоћ ментора, из реда наставника, студент самостално решава постављени проблем и предмет истраживања, припрема писани рад и усмену одбрану. Ментор оцењује студијско-истраживачки и писани део урађеног мастер рада. Јавна усмена одбрана рада се организује пред комисијом од три члана, од којих је један ментор рада. Током усмене одбране кандидат образлаже резултате свог рада, а затим одговара на питања чланова комисије, чиме кандидат демонстрира способност усмене презентације пројекта.									
Оцена знања (максималан број поена 100)									

Предиспитне обавезе	Поена	Испит	Поена
Студијско-истраживачки рад	30	Одбрана рада	50
Писани рад	20		

ЛИСТА ИЗБОРНИХ ПРЕДМЕТА

1. Мониторинг аерозагађења и квалитета ваздуха
2. Екотоксикологија
3. Мониторинг квалитета вода
4. Еколошка психологија
5. Циркуларна привреда
6. Управљање комуналним отпадом
7. Еколошка андрагогија
8. Пословна етика у заштити животне средине
9. Информисање и односи са јавношћу
10. Управљање пројектима
11. Локални одрживи развој
12. Адаптација на дејство климатских промена
13. Економија заштите животне средине

Студијски програм: Менаџмент заштите животне средине									
Назив предмета: Мониторинг аерозагађења и квалитета ваздуха									
Наставник/наставници: Ненад В. Живковић, Амелија В. Ђорђевић									
Статус предмета: Изборни						Шифра предмета:		19.MZZS04	
Број ЕСПБ: 6									
Услов: -									
Циљ предмета Стицање знања студената за праћење аерозагађења из енергетских и технолошких извора емисије, као и за мониторинг квалитета амбијенталног вазуа, обраду резултата мониторинга и извештавање о мониторингу.									
Исход предмета Оспособљавање студената за: - мониторинг и појединачна мерења емисије аерозагађења из енергетских и технолошких извора загађивања и израду извештаја о резултатима мерења, - мониторинг амбијенталног ваздуха урбаних и руралних средина и појединачна мерења концентрације загађујућих материја, - обраду резултата мерења и израду извештаја и извештавање о квалитету амбијенталног ваздуха.									
Садржај предмета Теоријска настава Дефиниција мониторинга: Општа класификација мониторинга. Надлежности за вршење мониторинга. Извори аерозагађења: Регистар емисије и преноса загађујућих материја (ПРТР). Локални регистар извора загађивања (ЛИРЗ). Општи подаци о изворима загађивања. Извештавање за ЛРИЗ. Емисија аерозагађења: Врсте емисија: стална емисија, одбегле и дизузне емисије, ванредне емисије. Врсте и обим контроле. Максимална величина масеног протока. Максимална концентрација емисије и показатељ масеног удела. Услови и правила спровођења мерења емисије. Мониторинг квалитета амбијенталног ваздуха: Општи принципи мониторинга. Структура система мониторинга. Информациони систем животне средине и мониторинг. Обезбеђење квалитета и контрола квалитета у процесу мониторинга. Програм мониторинг. Системи аутоматског мониторинга амбијенталног ваздуха. Информациона и програмска подршка. Мреже за пренос података. Топологија мреже мониторинга, Детекциони елементи мреже мониторинга ваздуха. Обрада података о мониторингу. Државна мрежа за праћење квалитета ваздуха у Републици Србији: Општи принципи праћења квалитета ваздуха. Обим и садржај загађујућих супстанци које се прате. Методе мерења и опрема у мрежи за мониторинг. Зоне и агломерације у Републици Србији за мониторинг ваздуха.									
Практична настава Одређивање испуштања загађујућих материја у ваздух – општа питања. Мерења емисије. Израчунавања емисије. Процена емисије. Избор методе. Одређивање испуштања загађујућих материја у ваздух – секторске специфичности. Рад са уређајима за мерење емисије. Програм праћења квалитета ваздуха у урбаној средини. Услови и правила спровођења мониторинга амбијенталног ваздуха. Рад са мониторинг станицом „Airpointer“. Презентација и одбрана семинарских радова из области обухваћених теоријским садржајем предмета.									
Литература [1.] Живковић Ненад, Ђорђевић Амелија (2017). <i>Мониторинг емисије аерозагађења и квалитета амбијенталног ваздуха</i> . Ниш: Универзитет у Нишу, Факултет заштите на раду у Нишу [2.] Deflorenne Emmanuel, Gueguen Céline, Jeannot Coralie, Nicco Laetitia, Serveau Laetitia, Vincent Julien (2017). <i>Приручник за израчунавање емисија у зрак за националне Е-ПРТР обвезнике</i> . Hrvatska agencija za okoliš i prirodu i organizacija CITEPA [3.] Илић Предраг (2015). <i>Загађење и контрола квалитета ваздуха у функцији заштите животне средине</i> . Бања Лука: Независни Универзитет Бања Лука									
Број часова активне наставе (недељно)									
Предавања	2	Аудиторне вежбе	2	Други облици наставе	-	СИР	-	Остали часови	-
Методе извођења наставе Предавања, дискусије и одбрана семинарских радова на вежбама, консултације.									
Оцена знања (максималан број поена 100)									
Предиспитне обавезе				Поена	Испит			Поена	
активност у току предавања				5	усмени испит (теоријски део испита)			40	
активност у току вежби				5					
колоквијум 1				15					
колоквијум 2				15					

семинарски рад	20		
----------------	----	--	--

Студијски програм: Менаџмент заштите животне средине									
Назив предмета: Екотоксикологија									
Наставник/наставници: Татјана Д. Голубовић									
Статус предмета: Изборни					Шифра предмета:		19.MZZS06		
Број ЕСПБ: 6									
Услов: -									
Циљ предмета СТИцање знања о механизмима токсичног деловања загађујућих супстанци и токсичним ефектима на индивидуалне организме, популације и екосистеме. Упознавање са методама за квантификацију токсичности загађујућих супстанци и предвиђање еколошких ефеката.									
Исход предмета Оспособљеност студената и стицање вештина за: • разумевање основних екотоксиколошких принципа, • разумевање услова при којима долази до испољавања дејства загађујућих супстанци на индивидуалне организме, популације и екосистеме, • разумевање последица насталих дејством загађујућих супстанци, • анализу резултата тестова екотоксиколошких испитивања, као и анализу сценарија изложености, • спровођење процене ризика, израчунавање параметара и интерпретација резултата.									
Садржај предмета Теоријска настава Увод у екотоксикологију: Дефиниција, предмет и задаци екотоксикологије, основни појмови и принципи у екотоксикологији. Загађујуће супстанце и њихова судбина у екосистему: Основне класе загађујућих супстанци (неорганске супстанце-метали, неметали, гасовите супстанце, радионуклиди, наночестице итд., органске супстанце-удљоводоници, полихлоровани бифенили, органохлорни, органофосфорни, карбаматни, пиретроидни пестициди, фармацеутици итд.). Начини доспевања загађујућих супстанци у животну средину. Фактори који утичу на транспорт и дистрибуцију загађујућих супстанци (сорпција, деградација, и биодеградација органских супстанци, биоаккумуляција и биомагнификација перзистентних супстанци и др.). Утицај загађујућих супстанци на индивидуалне организме: Пuteви експозиције. Токсикокинетика и токсикодинамика; Карциногенеза, генотоксичност, мутагенеза. Утицај загађујућих супстанци на популације, заједнице и екосистеме: Популациона динамика. Генетички стечене резистенције на загађујуће супстанце. Промене у заједницама и екосистемима. Процена екотоксиколошког ризика: Биомониторинг. Биомаркери и њихова улога у процени ризика. Хемијски акциденти: Могућности спречавања, деловања и санације штетних последица акцидената токсичним супстанцама. Регулаторни аспекти екотоксикологије. Практична настава Израчунавање: NOAEL (no observed adverse effect level),LOAEL (lowest observed adverse effect level), TDI (tolerable daily intake), ADI (acceptable daily intake), GV (guideline value); квалитативна и квантитативна карактеризација одабраних загађујућих супстанци присутних у води, ваздуху, земљишту и биљкама. Тумачење резултата: претраживање база података у циљу проналажења података о токсичности изабраног сета загађујућих супстанци. Интерпретација резултата добијених претрагом наведених база података. Израда и одбрана семинарских радова.									
Литература [1.] Голубовић Татјана (2015). <i>Екотоксикологија - интерни материјал за припрему испита</i> . Ниш: Универзитет у Нишу, Факултет заштите на раду [2.] Виторовић Славољуб, Милошевић Миленко (2002). <i>Основи токсикологије са елементима екотоксикологије</i> . Београд: Универзитет у Београду, ВИЗАРТИС Београд [3.] Јаблановић Миодраг, Јакшић Предраг, Косановић Катица (2003). <i>Увод у екотоксикологију</i> . Косовска Митровица: Универзитет у Приштини, Косовска Митровица [4.] Кастори Рудолф (1997). <i>Тешки метали у животној средини</i> . Нови Сад: Научни институт за ратарство и повртарство [5.] Hoffman David, Rattner Barnett, Burton Allen, Cairns John (2002). <i>Handbook of ecotoxicology</i> . Boca Raton, Florida: CRC Press									
Број часова активне наставе (недељно)									
Предавања	2	Аудиторне вежбе	2	Други облици наставе	-	СИР	-	Остали часови	-
Методe извођења наставe Предавања, аудиторне/рачунске вежбе, консултације.									
Оцена знања (максималан број поена 100)									

Предиспитне обавезе	Поена	Испит	Поена
активност у току предавања	5	писани испит (практични део испита)	20
активност у току вежби	5	усмени испит (теоријски део испита)	20
колоквијум 1	20		
колоквијум 2	20		
семинарски рад	10		

Студијски програм: Менаџмент заштите животне средине									
Назив предмета: Мониторинг квалитета вода									
Наставник/наставници: Марина Т. Стојановић, Дејан М. Васовић									
Статус предмета: Изборни						Шифра предмета:		19.MZZS07	
Број ЕСПБ: 6									
Услов: -									
Циљ предмета									
Стицање знања о организацији система мониторинга квалитета вода и примени метода испитивања квалитета вода, са циљем очувања функција акватичних екосистема (захтеваног еколошког статуса) и обезбеђења потребног квалитета вода намењене системима за водоснабдевање и каналисање отпадних вода насеља.									
Исход предмета									
Оспособљеност студената за самосталан рад у:									
• области контроле рада и управљања системом мониторинга квалитета вода, • системима снабдевања водом и каналисања отпадних вода насеља.									
Садржај предмета									
Теоријска настава									
Мониторинг квалитета вода: Просторно-временска организација система мониторинга квалитета вода. Појмови, улога и циљеви мониторинга. Врсте мониторинга. Структурирање и пројектовање система мониторинга квалитета вода на сливном подручју. Аналитичко-концептуални оквири за обраду добијених података, напредни модели визуелизације добијених података. Оцена статуса водних тела: еколошког статуса/потенцијала, хемијског и квантитативног статуса површинских водних тела. Водоснабдевање: Квалитет и особине воде за пиће. Елементи система за снабдевање водом становништва и индустрије, изворишта за снабдевање водом и мере заштите. Дистрибуција пијаће воде: Трансформација квалитета захваћене воде до захтеваног нивоа хигијенске исправности. Дистрибутивна мрежа и остали објекти система за водоснабдевање. Контрола рада и управљање системом водоснабдевања. Каналисање: Системи за прихватање и одвођење отпадних и осталих вода. Количине и квалитет вода. Канализациони системи и диспозиција отпадних и осталих вода. Контрола рада и управљање канализационим системом. Мере заштите реципијента отпадних вода: Мониторинг утицаја отпадних вода на квалитет реципијента. Дефинисање мера заштите реципијента отпадних вода у односу на емисионе и емисионе норме.									
Практична настава									
Рачунске вежбе и семинарски рад – пројектни задатак из области дефинисања система мониторинга квалитета вода на конкретним сливном подручју и пројектовања система водоснабдевања и каналисања отпадних вода конкретног насеља. Основи прорачуна, мерења и контроле рада система за водоснабдевање и каналисање насеља.									
Литература									
[1.] Милојевић Милоје (2003). <i>Снабдевање насеља водом и каналисање насеља</i> . Београд: Универзитет у Београду, Грађевински факултет									
[2.] Стојановић Марина, Васовић Дејан (2019). <i>Мониторинг квалитета вода (интерни материјал за припрему испита)</i> . Ниш: Универзитет у Нишу, Факултет заштите на раду у Нишу									
[3.] Вељковић Небојша и др. (2018). <i>Статус површинских вода Србије - Развој мониторинга у оквиру планова управљања речним сливовима</i> . Београд: Агенција за заштиту животне средине Републике Србије									
[4.] Loucks Daniel, Eelko van Beek (2005). <i>Water Resources Systems Planning and Management: An Introduction to Methods, Models & Applications</i> . Paris: UNESCO Publishing									
Број часова активне наставе (недељно)									
Предавања	2	Аудиторне вежбе	2	Други облици наставе	-	СИР	-	Остали часови	-
Методе извођења наставе									
Предавања, аудиторне/рачунске вежбе и консултације.									
Оцена знања (максималан број поена 100)									
Предиспитне обавезе		Поена	Испит				Поена		
активност у току предавања		5	писани испит (практични део испита)				20		
активност у току вежби		5	усмени испит (теоријски део испита)				20		
колоквијум 1		15							
колоквијум 2		15							
семинарски рад		20							

Студијски програм: Менаџмент заштите животне средине									
Назив предмета: Еколошка психологија									
Наставник/наставници: Снежана Б. Живковић									
Статус предмета: Изборни						Шифра предмета:		19.MMZS05	
Број ЕСПБ: 6									
Услов: -									
Циљ предмета Стицање знања из еколошке психологије, њеном значају и улози, посебно у области развита еколошке свести и одрживог понашања и унапређења животне и радне средине. Упознавање са односом човека и природе, евалуацији квалитета промена у средини и учешћа у планирању средине.									
Исход предмета Оспособљеност студената и стицање вештина за: - разумевање односа човека са животном средином и психологијом како би се нашли начини да се понашање људи оптимизује и унапреди, - мотивацију за про-еколошко понашање индивидуа према животној средини, - примену теоријских начела еколошке психологије у радном окружењу.									
Садржај предмета Теоријска настава Предмет еколошке психологије: Теоријски модели односа човека и средине. Улога човека у настанку еколошких проблема и друштвених проблема. Представљање психолошких димензија одрживости. Одрживо понашање. Животни стилови одрживости (одрживи начини живота). Социјалне димензије простора: Персонални простор, збијеност, приватност, територијалност. Стресори из животне средине (загађење ваздуха, бука, гужва).Перцепција животне средине. Перцепција опасности и понашање у несрећама и катастрофама. Животна средина и квалитет живота: Мотивација за про-еколошко понашање. Емоције и про-еколошко понашање. Урбана животна средина. Животна средина и неодговорно понашање. Планирање средине: Дизајн животне средине. Промене животне средине и утицај на психолошке промене. Менаџмент животне средине: Менаџмент животне средине из перспективе еколошке психологије. Психолошке димензије еколошких катастрофа. Примена еколошке психологије на радну средину.									
Практична настава Аудиторне вежбе које су својим садржајем у складу са теоријском наставом. Презентација и одбрана семинарских радова.Анализа примера из праксе који се односе на животну средину и утицаја који човек врши на њу као и последичним деловањем стресора из животне средине на човека. Примери проактивног деловања на окружење кроз анализу примера дизајна животне средине.									
Литература [1.] Живковић Снежана (2016). <i>Еколошка психологија – интерни материјал за припрему испита</i> . Ниш: Универзитет у Нишу, Факултет заштите на раду у Нишу [2.] Darline Nemeth, Robert Hamilton, Judy Kuriansky (2015). <i>Ecopsychology: Advances from the Intersection of Psychology and Environmental Protection</i> , Volume 1. Science and theory. California, Santa Barbara: ABC/CLIO/Praeger [3.] Bechtel, Azra Churchman (2002). <i>Handbook of Environmental Psychology</i> . New York: Wiley [4.] Paul Bell, Thomas Greene, Jeffrey Fisher, Andrew Baum (2001). <i>Environmental Psychology</i> . Fort Worth: Harcourt College Publishers									
Број часова активне наставе (недељно)									
Предавања	2	Аудиторне вежбе	2	Други облици наставе	-	СИР	-	Остали часови	-
Методе извођења наставе Усмено излагање (предавања), израда семинарских радова на вежбама, дискусије, консултације.									
Оцена знања (максималан број поена 100)									
Предиспитне обавезе		Поена		Испит			Поена		
активност у току предавања		5		усмени испит (теоријски део испита)			40		
активност у току вежби		5							
колоквијум 1		15							
колоквијум 2		15							
семинарски рад		20							

Студијски програм: Менаџмент заштите животне средине			
Назив предмета: Циркуларна привреда			
Наставник/наставници: Срђан М. Глишовић			
Статус предмета: Изборни		Шифра предмета:	19.MMZS06
Број ЕСПБ: 6			
Услов: -			
Циљ предмета Наставни садржај треба да студентима пружи разумевање предности и изазова преласка на нови, ресурсно-ефикасни, циклични модел привређивања. Студенти стичу знања о основним принципима, концептима и стратегијама за затварање материјално-енергетских циклуса и остваривање ефикасне употребе ресурса.			
Исход предмета Након завршетка курса студент треба да буде оспособљен да: - разуме и примени основне принципе различитих приступа за унапређење ефикасности употребе ресурса и успостављање цикличних привредних активности, - препозна и представи пројекције употребе ресурса и са њима повезане изазове за остварење концепта одрживости, - критички разматра импликације постојећих модела потрошње на квалитет животне средине, - препозна и процени могућности и баријере за имплементацију расположивих организационо-техничких мера и покретачке снаге за прелазак на ефикаснији, циклични привредни модел.			
Садржај предмета Теоријска настава Циркуларна привреда: Појам, развој концепта и значај. Ресурси и биофизичко окружење: Изазови и трендови. Увод у индустријску екологију: Материјално-енергетски токови великог обима. Циклични пословни модели и ланци снабдевања: Каскадни и реверсни токови нуспроизвода, Ефикасност употребе ресурса, Реверсна логистика. Одржива производња и потрошња: Циркуларне стратегије за одрживу производњу. Сагледавање животног циклуса производа и процеса (LCT). Индустријски еко-дизајн и развој производа. Дематеријализација привреде. Принципи ефикасне употребе ресурса: Биомиметика, биолошки и технички нутријенти, Еко-индустријска симбиоза. Методе и алати за вишекритеријумско одлучивање о одрживим, ресурсно ефикасним решењима. Токови и третман индустријског отпада. Рециклажа као инструмент циркуларне привреде: Перспективе и проблеми урбаног рударства. Експлоатација урбаних депозита. Домети циркуларне привреде данас: Искуства у примени, примери добре праксе.			
Практична настава Разрада тема везаних за цикличну употребу ресурса, концепте, методе и трендове циркуларне привреде, кроз примере добре праксе, приказ софтверских алата и одбрану семинарских радова. Рачунске вежбе (вишекритеријумско одлучивање, аналитичко-хијерархијски процес). Вежбе критичког мишљења, дискусије, дебате и анализе релевантних видео материјала.			
Литература [1.] <i>Towards the Circular Economy</i> (2013). Cowes: Ellen MacArthur Foundation. (https://www.ellenmacarthurfoundation.org/assets/downloads/publications/Ellen-MacArthur-Foundation-Towards-the-Circular-Economy-vol.1.pdf) [2.] <i>Циркуларна економија као шанса за развој Србије</i> (2016). Београд: ОЕБС [3.] Глишовић Срђан (2017). <i>Одрживо пројектовање и животна средина</i> . Ниш: Универзитет у Нишу, Факултет заштите на раду [4.] <i>Основе циркуларне економије</i> (2016). Београд: Привредна комора Србије / GIZ GmbH [5.] Anne-Marie Tillman, Siri Willskytt, Daniel Böckin, Hampus André, Maria Ljunggren Söderman (2019). <i>What circular economy measures fit what kind of product? Draft chapter in Handbook on the Circular Economy</i> , Miguel Brandão, David Lazaveric and Göran Finnveden (eds). forthcoming 2020, Cheltenham: Edward Elgar Publishing Ltd. (https://research.chalmers.se/publication/511859/file/511859_Fulltext.pdf)			
Број часова активне наставе (недељно)			
Предавања	2	Аудиторне вежбе	2
Други облици наставе	-	СИР	-
Остали часови	-		-
Методе извођења наставе			
Предавања, дискусије и одбрана семинарских радова на вежбама, консултације			
Оцена знања (максималан број поена 100)			
Предиспитне обавезе	Поена	Испит	Поена
активност у току предавања	5	писани испит (практични део испита)	20
активност у току вежби	5	усмени испит (теоријски део испита)	20
колоквијум	30		
семинарски рад	20		

Студијски програм: Менаџмент заштите животне средине			
Назив предмета: Управљање комуналним отпадом			
Наставник/наставници: Јамина М. Радосављевић			
Статус предмета: Изборни		Шифра предмета:	19.MMZS08
Број ЕСПБ: 5			
Услов: -			
Циљ предмета Стицање теоретских знања о интегралном, одрживом управљању комуналним отпадом и методама третмана комуналног отпада, неопходних за компаративну анализу и оптимизацију система менаџмента комуналним отпадом.			
Исход предмета Оспособљеност студената и стицање вештина за: • примену системског приступа управљању комуналним отпадом на локалном и регионалном нивоу, • избор метода третмана комуналног отпада, • оптимизацију система менаџмента комуналним отпадом у функцији квалитета животне средине.			
Садржај предмета Теоријска настава Настајање комуналног отпада. Врсте и класификација отпада. Количина и састав комуналног отпада. Интегрално управљање комуналним отпадом. Принципи, елементи и аспекти интегралног одрживог менаџмента комуналним отпадом на локалном и регионалном нивоу. Опције управљања комуналним отпадом: рециклажа (стакло, пластика, папир, метал итд), компостирање, инсенерација, МБО-механичко биолошка обрада комуналног отпада, депоновање комуналног отпада. Утицај појединих метода третмана отпада на животну средину. Санитарне депоније: Избор локације санитарне депоније. Регионалне санитарне депоније. Капацитет санитарне депоније. Технички и технолошки услови за пројектовање, изградњу и рад санитарних депонија. Функционалне зоне санитарних депонија: пријемно-отпремна зона, радна зона, зона одлагања отпада. Санација и рекултивација депонија. Депонијски пожари: површински депонијски пожари, подземни депонијски пожари. Утицај депонија на животну средину: вода, ваздух, земљиште.			
Практична настава Анализа локалних и регионалних планова управљања комуналним отпадом, одбрана семинарских радова.			
Литература [1.] Радосављевић Јасмина, Ђорђевић Амелија (2012). <i>Депоније и депоновање комуналног отпада</i> . Ниш: Универзитет у Нишу, Факултет заштите на раду [2.] Радосављевић Јасмина (2009). <i>Урбана екологија</i> . Ниш: Универзитет у Нишу, Факултет заштите на раду [3.] Tchobanoglous George, Theisen Hilary, Vigil Samuel (1993). <i>Integrated Solid Waste Management</i> : New York: McGraw-Hill [4.] William C. Blackman, Jr. (2016). <i>Basic hazardous waste management</i> : CRC Press			
Број часова активне наставе (недељно)			
Предавања	2	Аудиторне вежбе	2
Други облици наставе	-	СИР	-
Остали часови	-		-
Методе извођења наставе Методе извођења наставе се занимају на предавањима, аудиторним вежбама, консултацијама и изради семинарских радова.			
Оцена знања (максималан број поена 100)			
Предиспитне обавезе	Поена	Испит	Поена
активност у току предавања	5	писани испит (практични део испита)	20
активност у току вежби	5	усмени испит (теоријски део испита)	20
колоквијум 1	15		
колоквијум 2	15		
семинарски рад	20		

Студијски програм: Менаџмент заштите животне средине									
Назив предмета: Еколошка андрагогија									
Наставник/наставници: Весна М. Николић									
Статус предмета: Изборни						Шифра предмета:		19.MMZS09	
Број ЕСПБ: 5									
Услов: -									
Циљ предмета Упознавање са концептом еколошке андрагогије; различитим андрагошким приступима образовању за заштиту животне средине, моделима оптимизације потенцијала учења за заштиту животне средине и тренинг менаџмента у радној организацији и локалној заједници. Развој лидерских способности и вештина за иновативне приступе и проактивне стратегије у заштити животне средине. Упознавање са основама методологије екоандрагошких истраживања.									
Исход предмета • Поседовање развијеног система знања из области образовања за заштиту животне средине; • Разумевање улоге и одговорности менаџера за сагледавање и промишљање могућности образовања за заштиту животне средине у радној средини и локалној заједници; • Развијене компетенције екоандрагошког деловања; • Лидерске способности и вештине тренинг менаџмента у овој области; • Методолошке компетенције за екоандрагошка истраживања, израду развојних стратегија и примену иновативних приступа.									
Садржај предмета Теоријска настава Појам и предмет еколошке андрагогије: појам, предмет, развој, место и положај у систему андрагошких наука; Филозофски приступи и теорије образовања одраслих за заштиту животне средине: либерална, прогресивна, бихејвиористичка, хуманистичка, радикална; Образовање за заштиту животне средине и образовање за одрживи развој: појмовни, концептуални, друштвено-нормативни контекст; Формално, неформално и информално образовање за заштиту животне средине: систем образовања, облици, карактеристике, целоживотно учење; Чиниоци образовања за заштиту животне средине: породица, школа, друштво, радна организација, друштвене организације, удружења, покрети; Еколошка свест одраслих, партиципација у заштити животне средине и потенцијал радне и локалне средине за учење и еколошко деловање (грађански активизам, зелено пословање итд.); Глобални изазови и подручја образовања одраслих за животну средину: еколошка криза, климатске промене, природне катастрофе, ванредне ситуације итд (учење у функцији адаптације на климатске промене, перцепције рањивости заједнице и могућности јачања капацитета за резилијентност; за смањење ризика од катастрофа и управљање ванредним ситуацијама); Тренинг менаџмент у заштити животне средине: андрагошки циклус, анализа потреба, процес и фазе тренинга, управљање; Менаџери као лидери у заштити животне средине: појам и одређења лидерства, теоријски приступи и модели лидерства; стилови и функције лидерства; лидерство и промене у радној и животној средини; менаџмент вс. лидерство; Увод у методологију истраживања екоандрагошких проблема: појам и предмет, врсте истраживања, истраживачки пројекат, фазе истраживања, методе, технике и инструменти, анализа, интерпретација и примена резултата екоандрагошких истраживања.									
Практична настава Аудиторне вежбе које прате теоријску наставу, презентација и одбрана семинарских радова који се односе на актуелна питања и проблеме образовања одраслих за заштиту животне средине и промишљање његових импликација на проактивно менаџерско деловање и лидерство у заштити животне средине.									
Литература [1.] Николић Весна (2003). <i>Образовање и заштита животне средине</i> . Београд: Задужбина Андрејевић [2.] Николић Весна, Живковић Ненад (2010). <i>Безбедност радне и животне средине, ванредне ситуације и образовање</i> . Ниш: Факултет заштите на раду у Нишу, Универзитет у Нишу (одређ. поглавља) [3.] Clover E. Darlene, et al. (2013). <i>The Nature of Transformation - Environmental Adult Education</i> . Netherlands: Sense Publishers [4.] Haugen Caitlin Secrest (2010). <i>Adult Learners and the Environment in the Last Century: An Historical Analysis of Environmental Adult Education Literature</i> , El.Green [5.] Walter Pierre (2009). <i>Philosophies of Adult Environmental Education</i> , <i>Adult Education Quarterly</i> .									
Број часова активне наставе (недељно)									
Предавања	2	Аудиторне вежбе	2	Други облици наставе		СИР	-	Остали часови	-
Методе извођења наставе Метода предавања, разговора и дискусије, студије случаја, консултације									
Оцена знања (максималан број поена 100)									
Предиспитне обавезе				Поена		Испит		Поена	

активност у току предавања	5	усмени испит (теоријски део испита)	40
активност у току вежби	5		
колоквијум 1	15		
колоквијум 2	15		
семинарски рад	20		

Студијски програм: Менаџмент заштите животне средине									
Назив предмета: Пословна етика у заштити животне средине									
Наставник/наставници: Ивана Љ. Илић-Крстић									
Статус предмета: Изборни						Шифра предмета:		19.MMZS10	
Број ЕСПБ: 5									
Услов: -									
Циљ предмета Упознавање студената са настанком и развојем пословне етике и основних теоријских приступа у њеном дефинсању. Указивање на значај пословне етике у домену заштите животне средине. У циљу савладавања основних постулата примењене етике и пословне етике у области заштити животне средине.									
Исход предмета Оспособљеност студената и стицање вештина за: • адекватно етичко просуђивање о проблемима заштите животне средине, • примену стечених знања о етици у току професионалне каријере, • ваљану примену пословне етике у управљању заштитом животне средине.									
Садржај предмета Теоријска настава Одређење појма пословне етике: Дефинисање морала, етике и етичке теорије. Етичке вредности, принципи и методе анализе. Етичке дилеме и критични случајеви. Пословна етика и право. Укључене стране у пословној етици. Основне компоненте организационе етике. Значај пословне етике. Развој пословне етике: Историјски развој пословне етике. Пословна етика као академска област. Пословна етика као покрет. Досадашњи утицај науке и технологије на предузеће и његову етику. Пословна етика и друштвено одговорно пословање. Одрживи развој као кључни циљ пословне етике. Неговање пословне етике. Пословна етика и проблеми заштите животне средине: Пословна етика и животна средина. Пословна етика и концепт одрживог развоја. Пословна етика у заштити животне средине и еколошки менаџмент. Значај пословне етике у превенцији еколошке кризе. Пословна етика и економски развој као претпоставке решавања еколошке кризе. Пословна етика и основни инструменти и мере економско-еколошке политике. Пословна етика и међународна сарадња у области заштите животне средине. Пословна етика и стандарди квалитета у обласи заштите животне средине. Пословна етика и политика руралног развоја у области заштите животне средине. Организациона култура као претпоставка развоја пословне етике: Појам и значај организационе културе. Садржај и класификације организационе културе. Личне вредности и приоритети. Организациона култура и стил вођства. Процес настанка и промене организационе културе. Системски приступ организационој култури. Организациона култура као фактор ефикасности. Организација која учи и организациона култура. Организациона култура и консалтинг. Међународна пословна етика: Дефинисање међународне пословне етике. Пословне одлуке предузећа развојног карактера. Основни фактори интернационализације пословања. Стратегијски приступ интернационализацији пословања. Етички изазови у међународном пословању. Глобализација као кључни контекст за пословну етику. Релевантност глобализације за пословну етику. Европски наспрам алтернативних приступа пословној етици. Глобализација и асимилација између Европе и других регија.									
Практична настава Аутиторне вежбе: обрада актуелних тема о изазовима пословне етике у управљању заштитом животне средине кроз одбрану семинарских радова и анализу текстова.									
Литература [1.] Цвијановић Драго, Михајловић Бранко, Пејановић Радован (2012). <i>Пословна етика и комуницирање</i> . Београд: Институт за економику пољопривреде [2.] Кркач Кристијан (2007). <i>Увод у пословну етику и корпоративну друштвену одговорност</i> . Загреб: Мате [3.] Џозеф Р. де Жарден (2006). <i>Еколошка етика: Увод у еколошку филозофију</i> . Београд: Службени гласник [4.] Ричард де Џорџ. (2003). <i>Пословна етика</i> . Београд: Филип Вишњић [5.] Patrick Curry (2006). <i>Ecological ethics: an introduction</i> . Cambridge: Polity Press									
Број часова активне наставе (недељно)									
Предавања	2	Аудиторне вежбе	2	Други облици наставе		СИР	-	Остали часови	-
Методе извођења наставе Предавања, презентације, дискусија, семинарски радови, консултације, индивидуални и групни рад									
Оцена знања (максималан број поена 100)									
Предиспитне обавезе				Поена	Испит			Поена	
активност у току предавања				5	усмени испит (теоријски део испита)			40	
активност у току вежби				5					
колоквијум 1				15					

колоквијум 2	15		
семинарски рад	20		

Студијски програм: Менаџмент заштите животне средине									
Назив предмета: Информисање и односи са јавношћу									
Наставник/наставници: Весна Д. Милтојевић, Ивана Љ. Илић-Крстић									
Статус предмета: Изборни						Шифра предмета:		19.MMZS11	
Број ЕСПБ: 5									
Услов: -									
Циљ предмета Стицање основних знања о методама и начинима информисања и комуникације са различитим структурама (циљним групама) у циљу стицања комуникационих вештина неопходних за обављање менаџерске професије. Циљ предмета је и да пружи студентима свеобухватан поглед на основне концепте и принципе односа са јавношћу и објасни улогу и значај односа са јавношћу.									
Исход предмета Оспособљеност студената и стицање вештина за: • боље разумевање комуникационе праксе и стицање комуникационих вештина, • разумевање улоге и функције односа са јавношћу, • успостављањем односа са јавношћу у области заштите и управљања животном средином, • обављање комуникацијских активности чији је циљ да створе, одрже и унапреде добре односе са окружењем.									
Садржај предмета Теоријска настава Информација: појам и структура информације, основна обележја информација, функције информација. Порука: појам, структура и врсте порука, редунданта, фактографске и вредносне поруке. Информисање: појам и функције информисања, ангажовано и тенденциозно информисање. Комуникација: појам комуникације, облици комуникативне праксе: интерперсонална и масовна комуникација. Модел информационо-комуникационих система: настанак информационо-комуникационих система, Ласлов, Шенон-Виверов, Вивијенов и Врегов информационо-комуникациони систем. Функције информационо-комуникационог система: основне функције и изведене функције информационо-комуникационих система. Врсте комуникације: писана комуникација, вербална, паравербална и невербална комуникација. Примајући подсистеми информационо-комуникационих система: маса, публика, јавност, циљна јавност. Односи са јавношћу: појам и параметри, стратегија односа са јавношћу, комуницирање са јавношћу, комуницирање са стручним круговима и надлежним органима. Методи односа са јавношћу: конференције за штампу, лобирање и спонзорства као метод комуницирања са јавношћу. Односи са јавношћу и животна средина: значај комуникације, комуникациона стратегија, креирање ефективне комуникације, план комуникације: долазне информације, одлазне информације, преносиоци порука, особље, обука и вежбе, мониторинг, ажурирање и прилагођавање. Територијални и локални системи обавештавања и информисања становништва у ванредним ситуацијама. Комуникација са медијима и животна средина: традиционални и нови медији. Локални медији и информисање о животnoj средини. Архурска конвенција и право на благовремено информисање грађана о животnoj средини: право на информације о животnoj средини, прикупљање и достављање информација о животnoj средини, информационо-комуникациони системи и заштита животне средине.									
Практична настава Аудиторне вежбе: дискусије на основу анализе садржаја информисања старих и нових медија о животnoj средини; дискусија на основу анализе информисања и односа са јавношћу надлежних институција, превасходно Агенције за заштиту животне средине Министарства заштите животне средине РС и Сектора за ванредне ситуације Министарства унутрашњих послова РС; анализа примера добре праксе информисања и односа са јавношћу; анализа примене Архурске конвенције у Србији; одбрана семинарских радова.									
Литература [1.] Stojković Banimir, Radojković Miroljub (2009). <i>Informaciono komunikacioni sistemi</i> . Beograd: CLIO [2.] Mandić Tijana (2003). <i>Komunikologija-psihologija komunikacije</i> . Beograd: CLIO [3.] Blek Sem (2003). <i>Odnosi s javnošću</i> . Beograd: CLIO [4.] Bartel Van de Walle, Murray Turoff & Starr Roxanne Hiltz (2009). <i>Information Systems for Emergency Management</i> . New York & London: M.E.Sharpe [5.] Јеленковић Предраг, Јеленковић Љиљана (2012). Односи с јавношћу у области заштите животне средине. Београд: Чигоја штампа									
Број часова активне наставе (недељно)									
Предавања	2	Аудиторне вежбе	2	Други облици наставе		СИР	-	Остали часови	-
Методе извођења наставе Предавања, презентације, дискусија, семинарски радови, консултације, индивидуални и групни рад									
Оцена знања (максималан број поена 100)									
Предиспитне обавезе				Поена		Испит		Поена	
активност у току предавања				5		усмени испит (теоријски део испита)		40	
активност у току вежби				5					
колоквијум 1				15					

колоквијум 2	15		
семинарски рад	20		

Студијски програм: Менаџмент заштите животне средине									
Назив предмета: Управљање пројектима									
Наставник/наставници: Срђан М. Глишовић									
Статус предмета: Изборни						Шифра предмета:		19.MZNR16	
Број ЕСПБ: 5									
Услов: -									
Циљ предмета Стицање знања о концепту, методама, техникама и примени принципа управљања пројектима у превентивном инжењерству и осталим сродним организационим/техничким дисциплинама.									
Исход предмета Савладавањем програмског садржаја студенти стичу знања и вештине за: - планирање и праћење пројеката, - организовање пројектних активности, - елементарну употребу савремених софтверских алата за управљање пројектима, - примену концепта управљања пројектима у области заштите радне и животне средине.									
Садржај предмета Теоријска настава Увод у управљање пројектима: развој и примена концепта, значај, сертификациона тела. Основне карактеристике пројеката: Појам, оквир/обухват, пројектни циљеви, тријада ограничења. Планирање, селекција, идентификација ресурса, критични фактори, интеграција пројекта. Процесне групе и животни циклус пројекта. Планирање и праћење пројекта: SWOT анализа, SMART циљеви, матрица логичког оквира (<i>LFM</i>). Методи и технике управљања пројектима: гантаграми, WBS-PBS-OBS структурни дијаграми, мрежно планирање. Мрежни дијаграми: правила за цртање и нумерисање мрежних дијаграма, анализа времена, одређивање критичног пута (<i>CPM</i> метод). Организација управљања пројектом: Управљање квалитетом пројекта - управљање опсегом, временом, трошковима, вредновање напредовања пројекта. Управљање ризиком у оквиру пројекта. имплементација пројекта; мониторинг и контрола. Софтверски алати за управљање пројектима: преглед значајних програмских пакета, увод у <i>MS Project</i> . Практична настава Аудио-визуелне вежбе које прате теоријску наставу, рачунске вежбе (примена <i>CPM</i> метода: формирање структуре мрежног дијаграма, нумерисање догађаја, прогресивно и регресивно рачунање времена, идентификација критичног пута), примена софтверских алата за управљање пројектима (<i>MS Project</i>), презентација и одбрана пројектног задатка из области обухваћених теоријским садржајем предмета.									
Литература [1.] Јовановић Предраг (2005). <i>Управљање пројектом</i> . Београд: Универзитет у Београду, Београд: Факултет организационих наука [2.] Станимировић Предраг (2009). <i>Мрежно планирање и MS PROJECT</i> . Ниш: Универзитет у Нишу, Ниш: Природно математички факултет [3.] Glisovic Srdjan (2018). <i>Environmental Life Cycle Management as a Framework for Successful Project Development, Management and Safety</i> . Sesvete: The European Society of Safety Engineers [4.] Петронијевић Предраг (2006). <i>Брзи водич кроз MS PROJECT</i> . Београд: Универзитет у Београду, Грађевинско-архитектонски факултет [5.] Project Management Institute (2013). <i>A Guide to the Project Management Body of Knowledge, Fifth Edition (PMBOK Guide)</i> . Newtown Square, PE: Project Management Institute									
Број часова активне наставе (недељно)									
Предавања	2	Аудиторне вежбе	2	Други облици наставе	-	СИР	-	Остали часови	-
Методе извођења наставе Предавања, вежбе, консултације, одбрана семинарских радова									
Оцена знања (максималан број поена 100)									
Предиспитне обавезе				Поена	Испит			Поена	
активност у току предавања				5	писани испит (практични део испита)			25	
активност у току вежби				5	усмени испит (теоријски део испита)			15	
колоквијум 1				15					
колоквијум 2				20					
семинарски рад				15					

Студијски програм: Менаџмент заштите животне средине			
Назив предмета: Локални одрживи развој			
Наставник/наставници: Слободан Ј. Милутиновић, Ивана Љ. Илић-Крстић			
Статус предмета: Изборни		Шифра предмета:	19.MMZS12
Број ЕСПБ: 5			
Услов: -			
Циљ предмета			
Оспособљавање студената да: анализирају постојеће стратешке и планске документе на централном и локалном нивоу, креирају и спроводе стратегију локалног одрживог развоја и сродне стратешке и планске развојне документе на локалном нивоу и фацилитурају процес стратешког планирања на локалном нивоу.			
Исход предмета			
Студент који успешно савлада предвиђен програмски садржај оспособљен је да:			
- врши фацилитацију процеса партиципативног планирања у градовима и општинама, - самостално или у тиму ради на изради локалних стратегија одрживог развоја, - учествује у изради развојно-планске документације на локалном нивоу, - управља пројектима развоја на локалном нивоу, - врши мониторинг имплементације стратешких развојних докумената на локалном нивоу.			
Садржај предмета			
Теоријска настава			
Урбани системи: Теорије локације и теорија централних места. Еволуција урбаних система. Градови примати и центричност градова. Урбанизација у социјалистичким и постсоцијалистичким друштвима. Европски урбани систем). Појам и дефинисање локалног одрживог развоја: Одрживи урбани развој. Просторно планирање и урбани метаболизам. Одрживи рурални развој. Полицентрични развој и однос урбаног и руралног развоја. Политике ЕУ које имају утицај на просторно планирање (политика конкурентности, политика трансевропских мрежа, политика заштите животне средине, политика истраживања и технолошког развоја). Управљање локалним заједницама: Децентрализација. Модели децентрализације. Управљање локалном заједницом у Србији. Уставни и правни основ. Функције и надлежности локалне самоуправе. Структура и територијална основа локалне самоуправе. Фискални систем и финансирање локалне самоуправе. Политике и програми локалног одрживог развоја. Планирање локалног одрживог развоја: Партнерство. Заинтересоване стране и групе. Стратешко и акционо планирање локалне одрживости. Алати за стратешко планирање локалног одрживог развоја).			
Практична настава			
Дебата – приказивање филма „Urbanized“ и дискусија о урбанизацији. Студије случаја: Хамарби, Ниш, Ада, Венеција, Будимпешта, Фрајбург. Семинар: Урбана мобилност (анализа случајева Барселона, Лондон, Рим, Стокхолм, Берлин). Анализа локалних стратегија одрживог развоја у Србији.			
Литература			
[1.] Милутиновић Слободан (2004). <i>Урбанизација и одрживи развој</i> . Ниш: Универзитет у Нишу, Факултет заштите на раду [2.] Милутиновић Слободан (2004). <i>Локална Агенда 21: Увод у планирање одрживог развоја</i> . Београд: Стална конференција градова и општина [3.] Злокапа Здравко, Дамјановић Душан (ур.). (2008). <i>Модели организације локалне самоуправе</i> . Београд: ПАЛГО Центар [4.] Marija Geiger Zeman, Zdenek Zeman (2010). <i>Uvod u sociologiju (održivih) zajednica</i> . Zagreb: Institut društvenih znanosti Ivo Pilar [5.] Милутиновић Слободан (ур.) (2006). <i>Приручник за развој визије општине у процесима стратешког планирања одрживог развоја у Србији</i> . Београд: Стална конференција градова и општина			
Број часова активне наставе (недељно)			
Предавања	2	Аудиторне вежбе	2
Други облици наставе	-	СИР	-
Остали часови	-		-
Методе извођења наставе			
Презентације наставника, студије случајева, дебате, семинар.			
Оцена знања (максималан број поена 100)			
Предиспитне обавезе	Поена	Испит	Поена
активност у току предавања	5	усмени испит (теоријски део испита)	40
активност у току вежби	5		
учествовање у раду семинара 1	10		
учествовање у раду семинара 2	10		
колоквијум	30		

Студијски програм: Менаџмент заштите животне средине									
Назив предмета: Адаптација на дејство климатских промена									
Наставник/наставници: Слободан Ј. Милутиновић									
Статус предмета: Изборни						Шифра предмета:		19.MMZS13	
Број ЕСПБ: 5									
Услов: -									
Циљ предмета Оспособљавање студената да разумеју постојеће проблеме везане за промену климе, узроковану антропогеним утицајима, као и улогу коју имају мере адаптације као оговор на ове проблеме.									
Исход предмета Оспособљеност студената и стицање вештина за: - самостално истраживање еколошких и еволуционих импликација климатских промена на природне системе, као и хуманих и културолошких импликација на друштвене и друштвено - економске системе, - примену различитих оквира за адаптацију, као и конкретних мера адаптације на практичне политике у различитим секторима, како би се ефикасније управљало ризиком климатских промена, смањила осетљивост система и повећала њихова отпорност, - самосталан или тимски рад на развоју анализа осетљивости и акционих планова адаптације на дејство климатских промена на националном и локалном нивоу.									
Садржај предмета Теоријска настава Основе климатских промена и адаптације на промене климе. Хидролошки и угњенички циклус, гасови са ефектом стаклене баште, осетљивост климе. Климатске пројекције и сценарија. Адаптација и митигација. Рањивост, отпорност и способност прилагођавања у еколошким и друштвеним системима. Адаптација и правичан развој. Утицај климатских промена у различитим секторима и мере адаптације: водни ресурси и безбедност воде; јавно здравље; пољопривреда; енергетика; биодиверзитет. Климатски утицаји и рањивост у урбаним системима. Процена урбане рањивости и механизми адаптације. Планирање адаптације на промене климе у урбаним срединама. Утицај климатских промена на водну и еолску ерозију. Процена рањивости и мере адаптације. Управљање спровођењем мера адаптације на глобалном и националном нивоу. Национални оквир за борбу против климатских промена и смањење ризика од катастрофа. Финансирање и надгледање адаптације на промене климе. Практична настава Анализе случаја: Стратегија адаптације на промене климе ЕУ. Стратегија адаптације на промене климе у сливу Дунава. Акциони план адаптације на климатске промене са проценом рањивости за Београд.									
Литература [1.] Милутиновић Слободан (2018). <i>Приручник за планирање прилагођавања на измењене климатске утицаје у локалним заједницама у Србији</i> . Београд: Стална конференција градова и општина [2.] UNDP (2015). Резиме поглавља Промене климе, погођеност и адаптација Другог извештаја Републике Србије према Оквирној конвенцији УН о промени климе. Београд: УНДП. [3.] Акциони план адаптације на климатске промене са проценом рањивости за Београд. (2015).									
Број часова активне наставе (недељно)									
Предавања	2	Аудиторне вежбе	2	Други облици наставе		СИР	-	Остали часови	-
Методе извођења наставе Предавања, аудиторне вежбе, семинари, консултације									
Оцена знања (максималан број поена 100)									
Предиспитне обавезе				Поена	Испит			Поена	
активност у току предавања				5	усмени испит (теоријски део испита)			40	
активност у току вежби				5					
учествовање у раду семинара 1				10					
учествовање у раду семинара 2				10					
колоквијум 1				30					

Студијски програм: Менаџмент заштите животне средине			
Назив предмета: Економија заштите животне средине			
Наставник/наставници: Слободан Ј. Милутиновић			
Статус предмета: Изборни		Шифра предмета:	19.MMZS14
Број ЕСПБ: 5			
Услов: -			
Циљ предмета Стицање знања о негативним економским последицама употребе/коришћења обновљивих и необновљивих природних ресурса, мерама за очување и њихову рационалну употребу, са економским мерама за сузбијање и контролу загађења, као и са ефектима улагања у превентиву у циљу целисходног и рационалног управљања расположивим природним ресурсима у складу са економски одрживим развојем.			
Исход предмета Оспособљеност студената да: • препознају и разумеју значај правилног сагледавања међуодноса друштва и животне средине у контексту економског и општег друштвеног развоја, • примене стечено знање из области економије заштите животне средине у изради процена економске вредности животне средине и њених компоненти и креирању економски одрживог развоја, • препознају и анализирају негативне економске и еколошке последице загађивања животне средине, • предложи примену адекватних економских мера и инструмената за заштиту животне средине.			
Садржај предмета Теоријска настава Економија и животна средина: природни ресурси и економски развој; микроекономија и макроекономија животне средине; теоријско аналитичке методе изучавања економије природних ресурса; економија природних ресурса; ресурси у јавном власништву и заједничка добра; фактори који утичу на загађивање животне средине; економски индикатори животне средине; економски аспекти процене утицаја на животну средину. Економија обновљивих и необновљивих природних ресурса: оптимална употреба обновљивих и необновљивих природних ресурса; мере за очување и рационалну употребу природних ресурса. Економија загађења: појам и врсте загађења; нивои загађења; мере за сузбијање и контролу загађења. Економске последице загађивања животне средине: појам; класификација; последице по времену и месту настанка; последице загађивања обновљивих и необновљивих природних ресурса; методе израчунавања економских последица загађења животне средине. Економске мере и инструменти заштите животне средине: класификација економских инструмената; инструменти комендовања и контроле; економско-подстицајни инструменти; субвенционисање трошкова за смањење загађења; тржишне дозволе за загађење животне средине. Осигурање и заштита животне средине: појам и елементи осигурања за заштиту животне средине, ризици у животној средини, економски значај осигурања за заштиту животне средине. Практична настава Аудиторне вежбе прате теоријску наставу. Упознавање рада са економским индикаторима и индексним базама података. Израда економског дела посебних процена утицаја и процена економске вредности животне средине и њених компонената. Презентација и одбрана семинарских радова.			
Литература [1.] Pešić Radmilo (2002). <i>Ekonomija prirodnih resursa i životne sredine</i> . Beograd: Poljoprivredni fakultet [2.] Harris Jonathan (2009). <i>Ekonomija životne sredine i prirodnih resursa. Savremeni pristup</i> . Beograd: Data Status. [3.] Radukić Snežana, Petrović-Ranđelović Marija (2019). <i>Ekonomski pristup zaštite životne sredine</i> . Niš: Ekonomski fakultet Univerziteta u Nišu [4.] Спасић Драган, Аврамовић Данијела (2013). <i>Економика заштите животне средине</i> . Ниш: Факултет заштите на раду [5.] Tisdell Clement (2009). <i>Resource and Environmental Economics: Modern Issues and Applications</i> . New Jersey, London, Singapore, Beijing, Shanghai, Hong Kong, Taipei, Chennai: World Scientific Publishing Co. Pte. Ltd.			
Број часова активне наставе (недељно)			
Предавања	2	Аудиторне вежбе	2
Други облици наставе		СИР	-
Остали часови			-
Методе извођења наставе Метода предавања, разговора и дискусије, демонстрације, студије случаја, консултације – нисам радила			
Оцена знања (максималан број поена 100)			
Предиспитне обавезе	Поена	Испит	Поена
активност у току предавања	5	усмени испит (теоријски део испита)	40
активност у току вежби	5		
колоквијум 1	15		
колоквијум 2	15		

семинарски рад	20		
----------------	----	--	--